

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— " četrt leta . . . 2.50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " dvakrat . . . 12 " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vse cenjene naročnike z zaostalo naročnino vljudno prosimo, da jo blagovolijo poravnati pričetkom julija. Komur ni možno utrpeti vsega zastanka naenkrat, naj ga poravna vsaj v mesečnih obrokih. Z ogromnimi stroški vzdrževan list se ne more pošiljati na vero, zato se z 28. številko ustavi list vsem stanovsko zavest in dolžnost prezirajočim naročnikom.

Upravništvo.

Nova žrtev klerikalno-vladne strahovlade!

Tovariš Anton Grmek je prestavljen iz Komende v Krašnja. Tako je zopet padla nova žrtev! — Baron Schwarz in dr. Lampe naravnost netita revolucijo. Pa bosta tudi odgovarjala za svoja dejanja!

Zborovanje za prisilno vzgojo in oskrbo.

Dne 13. in 14. junija t. l. je zborovalo v deželnem dvorcu v Ljubljani društvo za prisilno vzgojo in oskrbo. Tega zborovanja so se udeležili zastopniki skoro vseh avstrijskih kronovin.

Pozdravili so ta zbor deželni predsednik, za deželni odbor dr. Lampe, za mestni zastop dr. Tavčar itd.

Društvo je še mlado in je imelo dohodkov 1304 K, stroškov pa 1042 K.

Prispevale so dežele: Šlezija 100 K. Nižja Avstrija 50 K, Moravska 40 K, Štajerska 30 K, Kranjska 20 K.

Poročali so: Anton Markovich iz Gradea o „Novem načrtu kazenskega zakona“, Julij Fischer iz Kopra o „Moralni podpori društev za oskrbovanje kaznjencev od strani države“, dr. Fr. Huber z Dunaja o „Oskrbstvenem delovanju dežele Nižje Avstrije“, kjer je izdala dežela za oskrbstvo nenormalno razvitega otroka 1,823.942 K, za oskrbo nenormalno razvitega otroka 1,279.538 K, za zdravstvo 6,020.795 K, za socialno pomoč pa 12,961.425 K. Škoda, da ni povedal, koliko je normalno razvitih otrok, koliko pa nenormalno! Isti gospod je tudi poročal „O delavskih kolonijah“. Hranilnični duhovnik Schubert iz Korneuburga je govoril o „Soli in mladinskem oskrbovanju“. To poročilo je bilo dež. odborniku dr. Lampetu tako všeč, da je priporočal objaviti ga in razdeliti posebno med učitelje. Nadalje je preda val deželni svetnik dr. Edvard Krodemansh iz Gradea o „Ciganih v prisilnih delavnicah“. Trdil je, da se cigana ne da vzgojiti in poboljšati. Cigan ostane cigan. Potem je govoril kaznilnični duhovnik Karel Kranner iz Eggenburga, da se morajo otroci z ljubeznijo in usmiljenjem vzgajati. Končno je govoril še ravnatelj Hubert

Vock iz Korneuburga o „Disciplinarnih kaznih v kaznilnicah“.

Udeležniki kongresa so si ogledali razne zavode za mladino in jih hvalili. Končno jih je pa ljubljanski župan Ivan Hribar tudi povabil na večerjo v hotel Tivoli, kjer se je izrekla marsikatera napitnica.

Na tem kongresu so praktični možje podali jako veliko lepih navodil za vzgojo izprijene mladine. Vsekako je bil to shod odličnih praktikov, ki iščejo potov, po katerih bi rešili dokaj mladih bitij popolnega propada.

Znano je pa in važneje je, da je najprej treba mladino varovati propada, potem pa je tudi treba mladino, ki je v kljub skrbni vzgoji vendarle zašla na kriva pota, voditi nazaj med ljudi. Koliko je tu uspehov, je pokazalo predavanje o ciganih. Cigan ostane cigan. Kultura in dosledna vzgoja iztrebi prirojena huda nagajenja navadno šele v več rodovih. Treba je torej ravno kulture in vzgoje od mladih nog.

Zato smo pa pri tem sestanku pogrešali referata o vplivu moderne šole na ljudstvo. Iz sodnih aktov bi se dalo o tem marsikaj dokazati. Omenjamo le poboje v naši deželi. Poznamo kraje, kjer brez boja ni minula skoraj nobena nedelja. A prišel je v kraj učitelj, ki je z ljubeznijo, a tudi z resnostjo nastopil v šoli in zunaj nje proti tej razvadi in to s takim uspehom, da so v nekaj letih gospodje v mestu za njim kazali, češ, ta nam je vse komisije odjedel. Zopet drugod je za svoj poklic vneti učitelj notorične pretepače privedel na pravo pot. In to se ni zgodilo v dveh, treh krajih, nego v jako mnogih. Taki uspehi dobrih učiteljev se sicer ne dajo izraziti v statističnih podatkih, ker so uspehi notranji, kakor uspehi pouka o krščanskem nauku, kakor je prav dobro trdil na shodu K. Kranner, a trdi se lahko, da so dandanes poboji primeroma jako redki in bi se dali skoro docela odpraviti, ako bi pristojne oblasti učitelje resno podpirale. Žal, da pa tudi v tem oziru nesrečna politika slabo vpliva po vsej deželi. Šola veliko dobrega lahko stori pri mladini. In pravo načelo mora biti to, da se v prvi vrsti varuje normalni otrok. In šele, če je postal nenormalen, se ga spravlja nazaj na pravo pot. Toda kako naj lačen učitelj z veseljem dela? Kako naj obrekovan učitelj pridobi starše za skupno vzgojno delo?

Kako naj moralno in materialno zaslužjen učitelj vzreja značajne, plemenite ljudi? Ein Lump, der mehr gibt als er hat!

Strokovnjaki na vseh koncih in krajih poudarjajo, kako velikega pomena za vzgojo mladine so roditeljski sestanki z učitelji. Pri nas pa se ravno značajne učitelje ljudstvu omrzuje in preganja. Zato rečemo, da je največji sovražnik ljudstvu tisti, ki učitelje opravlja in obrekuje.

Dajte učiteljem postave, katerih se morajo držati, a ne zahtevajte od njih hlapčevanja! Postavite jih ven iz tiste dnevne politike in dajte jim dovolj kruha, potem boste pa videli, kaj vse vam bodo storili v prid naroda. To je najnujnejše socialno delo današnjih dni g. dr. Krek! Zato pa, gospodje, ki ste imeli toliko srea in

lepih besedi za nenormalno mladino, pomislite, da bo toliko manj nenormalnih ljudi, kolikor bolj se bo skrbelo za dobro vzgojo normalnih. To misel propagirajte, to misel popularizirajte in doživeli boste krasne uspehe. Dokler pa tega ne storite, je vse vaše človekoljubno govorjenje — sama beseda. Od samo dobrih besedi se pa nihče ne zredi — tudi narod ne!

Morituri vos salutant!

(Z ozirom na zadnje pojave od vseh strani naše javnosti do učiteljstva.)

Socialne razmere med učiteljstvom samim in učiteljstva do naše oficialne javnosti so se posebno v zadnjem času temeljito izpremenile in se še izpreminjajo. Kdor meni, da so to nenaravni pojavi, ta se temeljito moti. Vrši se povsem naraven proces, in tudi onemu, ki bi se upal trditi, da bo ta proces škodoval našemu stanu, lahko z mirno vestjo rečemo, da bo ta proces v korist našemu stanu in da bo ravno ta proces oni veliki mejnik, ki bo ločil dosedanje generacije učiteljstva od bodočih.

Ta proces je boj za svobodo in boj za ugled učiteljskega stanu! Že nekoč si je učiteljstvo želelo več pozornosti in dejanske pomoči od naše oficialne javnosti. Ni je dobilo, in bilo je učiteljstvo grdo izkoriščano in varano od političkih strank in njih voditeljev. Ta zgodovinski fakt ostane v zgodovini bojev učiteljstva, in sedanja mlajša generacija naj si ga dobro zapomni, ker se bo treba še marsikaterikrat spominjati nanj, da se ne damo zaresti in ne krenemo s sedanje edino prave začrtane poti.

Mi smo stan, ki je zmožen voditi podrobno kulturno delo v narodu, ki je voljan podpirati onega, ki hoče delati dobro za narod, a nismo stan, ki se da podkupiti raznim narodnim demagogom. To načelo naj si zapomni mlajša generacija! Da pa smemo zahtevati od naroda pri tem tudi svoj eksistenčni minimum, to se samo po sebi razume, nikdar pa, da bi si prisvajali voditelji naroda pravico, da smatrajo ta minimum kot dobroto ali celo kot plačilo za našo podporo. Hočemo, ker je tako pravično!

In v tem oziru se je pri našem stanovskem postopanju v taktiki grešilo. Obrnilo pa se je ravno v zadnjem času na boljše in to je ono, kar nas napravlja trdne in kar bo koristilo našemu stanu. Ne zaradi tega, ker je napredna stranka izgubila moč, ampak zaradi tega, ker je ona napram učiteljskem stanu grešila, se je izvršila ona izjava na zadnjem učiteljskem shodu v Ljubljani. In kdor meni, da je bil to le izbruh volilne boja za kandidata v Ljubljani, ta se tudi temeljito moti, ker je bil to le končni akt k mnogim pogreškom napredne stranke napram učiteljstvu.

In akademična mladina, ki je tedaj proučevala naš stan, je pisala po zborovanju „Zaveze“ v Postojni l. 1904. sledeče: „Idejo samopomoči, ki je tako močno vzklikala v učiteljskih organizacijah, nam je pa tudi jasen dokaz, da v zvezi vsem trditvam učiteljstvo v boju za svoje (a tudi za narodne ne! Op. uredn.) interese vendar ni našlo v vodilnih kro-

gih naroda zadostne opore, in da tudi ostala inteligencija ne sodeluje z njim v toliki meri, kakor to čujemo v navdušenih, premnogokrat od političkih interesov diktiranih govorih.“

Torej prvo spoznanje je tu, a nikakor naj ne bo to povod, da se prične učiteljstvo zopet zanašati na političke stranke. Popolna osamosvojitve naše stanovske organizacije, samopomoč in samoobramba je še vedno naše geslo. Nikakega zanašanja! Ne blagodišeče kadilo in kadilnica naj privabi našo oficialno javnost do nas, temveč opozicija na stvarni podlagi naj je prisili do nas. Naše delo naj jo priklene do nas!

In to se je zgodilo! Kar nismo mogli doseči nekoč, to je doseglo napredno učiteljstvo (napredno — ne liberalno, kakor to domnevajo razni Slomškarji, ki smatrajo pojmi naprednosti identičnim z liberalizmom) danes in to s svojim samostojnim, možatim nastopom in bi storilo to še v višji meri, če bi razpolagalo z zadostnimi sredstvi — zmajalo je namreč oficialno javnost, da se je pričela zanimati tudi za učiteljska vprašanja.

Kdor ni razumel koraka, ki ga so storili voditelji učiteljstva z izjavo na shodu v „Mesnem domu“ v Ljubljani, ta ga lahko razvidi in razume danes! Da ni to škodovalo, se kaže v tem, da so se napredni poslanci pričeli z vso vnmemo in intenzivnostjo zavzemati za učiteljske interese. Drugi fakt je ta, da se je napredno časopisje tudi sedaj pričelo bolj baviti z našimi težnjami in vnmati širšo javnost zanje. Skoro neodpušljivo je, da ni tvorilo že prej napredno časopisje proti uteži klerikalnemu hujskanju po časopisih z ozirom na naš stan. Le napredno kmetiško glasilo naj bi v tem oziru zavzemalo še odločnejše stališče in posvečalo še več pozornosti hujskanju klerikalnega časopisja zoper učiteljski stan in posameznika.

Le s trdnim in značajnim učiteljstvom postane trden narod, in zavedajte se tega, da je sedanja boj za učiteljstvo boj za narod!

A bolj od pojava v buržoaziji nas je razveselil pojav v proletariatu. „Na smrt obsojeni vas pozdravljajo!“ Da se je zavzelo delavstvo za učiteljstvo, to nam je zapisati kot še veselejši pojav od prejšnjega.

Nismo sami, zato se nam ni bati! Z nami je delavstvo, ono delavstvo, ki je vajeno bede, ki je vajeno boja in ki je zatirano in izkoriščano, kakor smo to i mi, zato pojmi naše gorje in se hoče boriti z nami. Ne samo s tiskom, tudi z besedo se je začelo zavzemati za učiteljstvo.?)

Na shodih — to je prava pot! Če se hujska po shodih zoper učiteljstvo, je dolžnost nam prijaznih strank, da se nas na shodih brani. Masa naj zve, kako se proizvaja dr. Šušteršičevo geslo, ki ga je izrekel na shodu

1) Omladina.

2) „Rdeči Prapor“ je prinesel v svoji 73. številki našega članka „Anarhija“. S tem imamo zopet zaznamovati pojav, da nismo sami, temveč je z nami tudi naše delavstvo, pripravljeno boriti se za interese šolstva in pravo našega stanu. — Zavest, da vse spoznava, da nima naš stan samih izdajic, nam daje novo moč, da vztrajamo trdno v boju za resnico, pravico in čast, ki nam jo drugi krajejo.

Uredn.

v Škofji Loki: „Učiteljstvu je treba kosti numerirati!“ Ona naj zve nemoralnosti, ki se proizvajajo nad učiteljstvom v živi besedi, da ji bodo ostala jasno v spominu in bo zaupalo tedaj učiteljstvu, ko bo potreba izreči odločilno besedo in obsodbo nad našimi zatiralci.

Tega postopanja do sedaj ni bilo in mi smo ga pogrešali, žalilo nas je to mnogokrat, a bili smo obzirni. Mogoče preobzirni in se je to nad nami samimi maščevalo. Naše vrste so se otresele gnilebe in kar je bilo nagritega, je šlo tja, kamor spada. Ta proces je bil potreben, ker mi potrebujemo za novo dobo, ki se nam odpira, čistih vrst in svežih moči. Rekli smo že nekoč, da mi ne potrebujemo vnanjih preobratov, temveč notranjih preobratov, to je evolucije v srcih in mislih učiteljstva, in ta se vrši ravno sedaj v dobi presekecije. Ta notranji preporod nam pa ustvari mož, na katere se bomo lahko zanašali tudi z največjimi zahtevami. Zatorej bomo vestno motrili svoje vrste, šteli značaje, da se nam pozneje zopet ne vrinejo škodljivci v naše vrste. Če se pa vrste naših nasprotnikov zadovoljujejo z vnanjimi, navideznimi prevrati, je to njih skrb, mi zase poudarjamo, da bomo od sedaj naprej odločno zavračali vsak tak element, ker postanejo ravno ti elementi v kritičnih trenutkih najnevarnejši.

S temi besedami se obračamo posebno de mlajšega učiteljstva, da se pripravi na novo dobo in delo, ki nas čaka. Iz sedanjih perspektiv je razvidno, da ne bomo korakali sami, temveč bomo našli opore v močnem delu našega naroda, vendar se moramo v prvi vrsti zanašati le nase in v samopomoč. Naša podlaga je napredna, a ukleniti se političkim strankam ne bomo dali. Po sedanji dobi šele napoči dan, ko bo učiteljstvo dobojevalo boj za svobodo in ugled svojega stanu.

Čo bodo voditelji javnega mnenja z nami, bomo mi z njimi, če ne, bomo bojevali boj sami dalje, čeprav „na smrt obsojeni“ vemo, da napoči tudi nam dan vstajenja!

Ne bo učal klerikalizem dneva, da bi se vse slovensko učiteljstvo valjalo pred dr. Šušteršičem v blatu in da bi kot sužnji nekoč Cezarju klicalo: „Slava ti imperator, umirajoči te pozdravljajo!“ Zakaj mi predobro poznamo besede, ki so izšle iz ust istega moža: „Šola je prokletstvo za ljudstvo!“ In pretočno se zavedamo svojega poklica!

† Josip Klobučar.

Iz Zagreba nam je došla žalostna vest, da je tamkaj preminul naš vrli prijatelj in tovariš Josip Klobučar, ki se je še udeležil „Zavezine“ skupščine v Radovljici.

Hrvaškemu naprednemu učiteljstvu, ki mu je služil blagopok. Klobučar z vsem srcem, naše iskreno sožalje ob prebriski izgubi!

Značajnemu možu in iskrenemu prijatelju ostani neminljiv spomin tudi v vrstah slovenskega učiteljstva!

Taki so!

V težkih časih živi Kranjsko učiteljstvo. Kdor se za te žalostne razmere le količkaj zanima, mora obdnevovati žilavost tistega učiteljstva, ki je v kljub vsemu terorizmu in korupciji ostalo značajno in je kot tako raje vztrajalo pri ovsnjaku, nego se nepošteno prilapizilo do kolača. Zakaj v trdni zavesti, da pošteno delo zasluži poštenega kruha, nismo hoteli ukloniti kolen in se s suženjsko tremo drsati k plačilu, do-ro vedo, da nam ne gre iz milosti, marveč da je krvavo zasluženo in da nam gre po vsej pravici. — Dajte cesarju, kar je cesarjeva in Bogu, kar je božjega — dajte vsakemu svoje, to je geslo postenjakov!

Strašen, obupen je že ta velikovečni boj za izboljšanje našega gmotnega stanja. Povsod, kamor smo potrkali, so nam vrgli v obraz koš obup, a storilo se ni nikdar nič v tem oziru. Ni čudno, da se je začela čistiti naša armada, da so se vzdignili iz nižnjega cepali po vrsti v sovražni tabor. Ostal pa nas je trop neustrašenih, ki nam je na izboževljenje ali smer.

Taka je perspektiva našega položaja že izdaleč — a še mnogo obupnejša je, kdor jo študira v konturah: „Slovenec že mori Slovenca brata!!!“

Res, velikodušni smo. Mirno prebolevamo udarce svojih zaslepljenih, prodanih bratov, brez togote poslušamo njihove sirove psovke... „Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Dolgo dobo smo se naslanjali na tuje rame in naposled smo se preverili, da nam je iskati zmage le v samopomoči in nikjer drugje. Pustili smo se izkoriščati na vsakojake načine, a danes nečemo biti več hlapci svojega plačila, nečemo biti več prosjaki — ampak zahtevati moramo, kar smo že davno zaslužili. Naša zahteva pa bodi odločna, neupogljiva, neumakljiva niti za ped, zakaj le tako pridemo do tega, kar je našel!

Kdo nam more zanikati potrebo temeljitega izboljšanja našega gmotnega stališča? Kdor bi se to drznil, nima sreče ne duše in ne zasluži, da se ga prišteva članom človeške družbe! Ali ni zadosti žalostno, da ima pri nas vsak hlapec, ki še morda za silo ne zna brati in pisati, danes gmotno stališče dosti boljše od učitelja izobraženca, ki je vendar pretrgal nekaj hlač po srednješolskih klopih, ki ima v žepu državno zrelostno izpričevalo in katerega posel se sme prištevati najnapornejšim! Ali nam morete pokazati v dvajsetem stoletju večjo korupcijo? — Ko bi bilo po meri našega sedanjega plačila, bi morali hoditi po cesti s svojimi družinami vred razcapani in sestradani, da bi nam bilo videti skozi kosti.

Prva skrb vsakemu človeku je njegov obstanek. Zanj se je treba boriti v prvi vrsti. Tako krvave borbe za obstoj pa nima menda noben individij pod nebeskim solncem nego baš značajno krajsko učiteljstvo. Iz šole k posebnim uram, v posojilnice, občinske pisarne, k orglam in k podobnim stranskim opravkom se zatekaj — ako je na razpolago — še sreča! ti uboga para, če nečeš poginiti na cesti z ženo in otroki nag, bolan in sestradan! Zakon pa je seveda prav lepo zapisan: Dajte učiteljem, da bodo s svojimi družinami živeli času in kraju primerno lahko brez stranskih opravil. — Tako je pisano — a udeležiti neče nihče tega. To je umazana ironija!

Toda kaj je treba več ponavljati take in enake jeremijade, saj vidimo vendar prejasno, kako je: Vero so oblekli v politički plašč, pravico so skrili, postavili so našemilu z masko sleparstva in ironije, poleg pa so postali slepi in gluhi za vse, kar jim blagodejno ne spolzne v obsežno bisago.

Taki so naši kruhorezci. Toda Bog jim blagoslovi, nismo jim zavidni; da, še več jim privoščimo, samo nam naj dajo, kar je našega! Zato nam gre in za nič drugega!

Zgodovina vseh časov je priča, da je v slogi moč in zmaga, v neslogi pogin. Mi smo bili v tem pogledu že apriori za prvo in ideal za slogo nas je vodil do danes. „Najjasnejše je pokazala to stremljenje „Zaveza“, ko je razposlala na vsa šolska vodstva „Vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole.“ Kdor je stavljena vprašanja prečital, je lahko izprevidel, da je stvar eminentne važnosti za vse slovensko ljudskošolsko učiteljstvo, „poleg pa strogo objektivna. To idejo „Zaveze“ je moral po pametni sodbi pozdraviti vsak slovenski učitelj brez razlike mišljenja, zakaj docela jasno je, da gre za celokupni blagor. Kdo bi mogel biti „Zavezi“ dovolj hvaležen za ta njen trudapoln korak in za ogromno, mučno delo, ki jo še čaka!

Niti od daleč nam ni prišlo na misel, da bi se našel kdo med slovenskim učiteljstvom, ki bi zalubil „Zavezi“ za to njeno požrtvovalnost pesek v oči — In vendar se je to zgodilo! — V „Slovenec“ se je oglasil predpretečeno sredo skrajno zaslepljen in zagrizen človek — slovenski učitelj! — ki se je drznil pljunuti svojim bratom v obraz. Pregnusno se nam vidi, da bi citirali na tem mestu njegovo skrajno hudobno bujskarijo!

Taki so torej! Čelo lastne koristi teptajo; to je gotovo višek zaslepljenja!

„Kärnten den Deutschen!“

Ob priliki, ko so se razposlale vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole, je došlo največ vprašalnih pol nazaj iz utrakvističnih šol s Koroškega. Na njih je bilo vse polno neslanih, naravnost žaljivih opazk. Tako n. pr. je pošta vračala pisma zato, ker je bilo na njih slovensko ime kraja, s pripomnjo „Existiert nicht!“ *)

Najznačilnejše je pa pismo iz Zilske Bistrice, v katero je učitelj utrakvistične šole, prepojen z nemško-narodnim šovinizmom, zapisal: „Kärnten den Deutschen!“ Ta izjava je značilna, ker je iz nje razvidno, kake (t. j. najzagrizenejši) učitelje se nastavlja na Koroškem na utrakvistične šole, da potujejo našo dečo, da jo prepajajo z janičarskim duhom. Kako naj tak učitelj nudi naši slovenski deci pouk, ki odgovarja členu XIX. drž. osnovnega zakona, po katerem imajo vsi avstrijski narodi nedotakljivo pravico, izomikati se v svojem jeziku.

Proč z utrakvističnimi šolami, to naj bo geslo naših poslancev v boju za jezikovno vprašanje v Avstriji, ker te šole so Slovincem le pesek v oči in služijo le v germanizatorične namene! Člen XIX. mora postati jase, in to najbolj v šolskem oziru, ker drugače nam ravno na ta način požre na Koroškem s pomočjo utrakvističnih šol, kjer nastavljajo učitelje, s pomočjo katerih uveljavljajo zgoraj označeno geslo — nad 100.000 Slovincem. Če našim Kočevarjem ni potreba dvojezičnih šol, ki prebivajo na popolnoma slovenskem ozemlju, je dolžnost avstrijske vlade, da preskrbi tudi koroškim Slovincem šol, s podporo katerih se bodo s pomočjo lastnega denarja in na lastni zemlji lahko izobraževali v materinščini. Žalostno za Avstrijo, da še do danes noče priznati pravega pogoja kulturnega napredka in še ni uveljavila načela velikega pedagoga Komenskakega, ki je dejal, da je prvi pogoj uspešnemu pouku — materinščina. Pač ni bila Avstrija vredna velikega reformatorja šolstva in ni zaslužila, da bi bila deležna njegovih dobrot!

Ta karakterističen slučaj pa naj služi našim poslancem kot nov argument, da povedo naši vladi, kaj je pravzaprav člen XIX. drž. osnovnega zakona in kako se ga rešuje. Izvajamo konsekvence, ker bolje je, da častno pademo v boju, kakor da bi nečastno poginili!

Dekliški pouk na višjih učnih zavodih.

Deputacija zveze avstrijskih ženskih društev je bila dne 21. pret. mes. pri naučnem ministru Stürgkhu, kjer je protestirala proti odloku naučnega ministrstva z dne 27. februarja, s katerim se znatno otežuje dosedanjí pouk deklic na deških gimnazijah in realkah. Ministrstvo je namreč izdalo naredbo, da smejo deklice obiskovati srednje šole samo v takih krajih, kjer ni kake višje dekliške šole, in še tam le v gotovem razmerju z dečki, namreč 5 %.

Grof Stürgkh je odgovoril, da bo sklical jeseni enketo, na kateri se bo razpravljalo, kako naj se omogoči deklicam pouk na višjih šolah. — Same enkete, da ne pridemo od njih nikamor naprej!

Šola novega tipa.

Že davno obstojajo na Nemškem posebne šole za manj nadarjene učence, sedaj so pa poizkušali v Berlinu z uvedenjem posebne šole za izredno nadarjene dijake. Svrha tej šoli pa bi bila, da zamorejo izredno nadarjeni dijaki s pomočjo te posebne šole izvršiti srednje šole v krajšem času, nego se to normalno dogaja. Prvi razred take šole otvorijo v začetku bodočega šolskega leta.

Uravnava učiteljskih plač na Hrvaškem.

Enketa sklicana zaradi tega vprašanja, nadaljuje svoja posvetovanja. Predlog naučnega oddelka, da bi se učiteljem dovolili vzgojni prispevki in dvostrake doklade, je enketa odklonila, dočim je sprejet predlog poslanca Rojca, da se vsem učiteljem zviša temeljna

*) V tem so koroški nacionalci podobni našim Slovincem!

plača. Troški bi bili v obeh slučajih enaki. Sedaj izdelala hrvaška vlada načrt, ki bo na jesen predložen saboru, tako da bo povišanje plač moglo stopiti v veljavo z dnem 1. januarja 1911.

Hrvaškim tovarišem želimo mnogo uspeha v boju za kruh!

Pozabljena §§ na Kranjskem!

§ 55

(Drž. zak. št. 62.) Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče svoje rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.

Da se učiteljem za časa in do dobrega daje, kar jim gre, za to skrbé in o tem do- ločujejo šolska oblastva.

§ 5

(Dež. zak. št. 21.) V vsakem šolskem okraju je napraviti najmanj eno meščansko šolo.

Vlado, ki je svoj čas telegrafično za- ukazala ustanovitev nemške mestne šole v Ljubljani, prosi kranjsko učiteljstvo za izvršitev gornjih §§!

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Odborova seja bo v torek, dne 5. julija ob 3. uri popoldne na Igu. Zaostale prosim, da poravnajo svoja plačila, da ne bo izkazovati dolgov.

Predsednik.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate so dalje pri- avila sledeča Zavezina društva:

- III. Goriško učiteljsko društvo:
 6. Ignacij Križman, nadučitelj v Dorn- bergu;
 7. Pavel Plesničar, nadučitelj v Aj- dovščini;
 8. Alojzij Verč, nadučitelj v Kanalu;
 9. Rudolf Vižintin, nadučitelj v Renčah;
 10. Jakob Rojic, učitelj v Gradišču;
 11. Rudolf Žnidarčič, učitelj v Dorn- bergu;
 12. Amalija Jelšek, učiteljica v Dorn- bergu.
- IV. Sežansko učiteljsko društvo:
 13. Anton Berginec, šolski ravnatelj v Sežani;
 14. Alojzij Hreščak, učitelj v Lokvi;
 15. Čaharija Silvester, učitelj v Povirju;
 16. Balbina Eppich, učiteljica v Divači.
- V. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu:
 17. Emil Pakiž, šol. voditelj v Križu;
 18. Ferdo Stare, šolski voditelj v Bar- kovljah;
 19. Martin Furlan, učitelj na Proseku;
 20. Alojzij Bukavec, učitelj na Proseku;
 21. Anton Grmek, učitelj na Vrdeli;
 22. Ana Schreiner, učiteljica v Bar- kovljah;
 23. Iva Sabadin, učiteljica na Vrdeli.
- VI. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:
 24. Marija Clarici, nadučiteljica v Ru- dolfovem;
 25. Adela Turk, učiteljica v Rudol- fovem;
 26. Fran Dular, nadučitelj v Valtí vasi;
 27. Viljem Gebauer, nadučitelj v Šmi- helu pri Rudolfovem.

Prosimo, da še druga Zavezina društva prijavijo delegate, da jih objavimo v prihodnji številki „Učit. Tov.“

Za glavno zborovanje se je dalje zglasila tema: „Narodno obrambno delo slovenskega učiteljstva.“

Vodstvo Zaveze:

L. Jelenc
predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Litijski ima svoj občni zbor dne 10. julija t. l. v Šmatnem pri Litiji ob dveh po- poldne s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev zborovanja po predsedniku.
2. Predavanje o varstvu otrok. Govori gospod svetnik Milčinski.
3. Zastopnika učiteljstva poročata o za- stopstvu učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu.